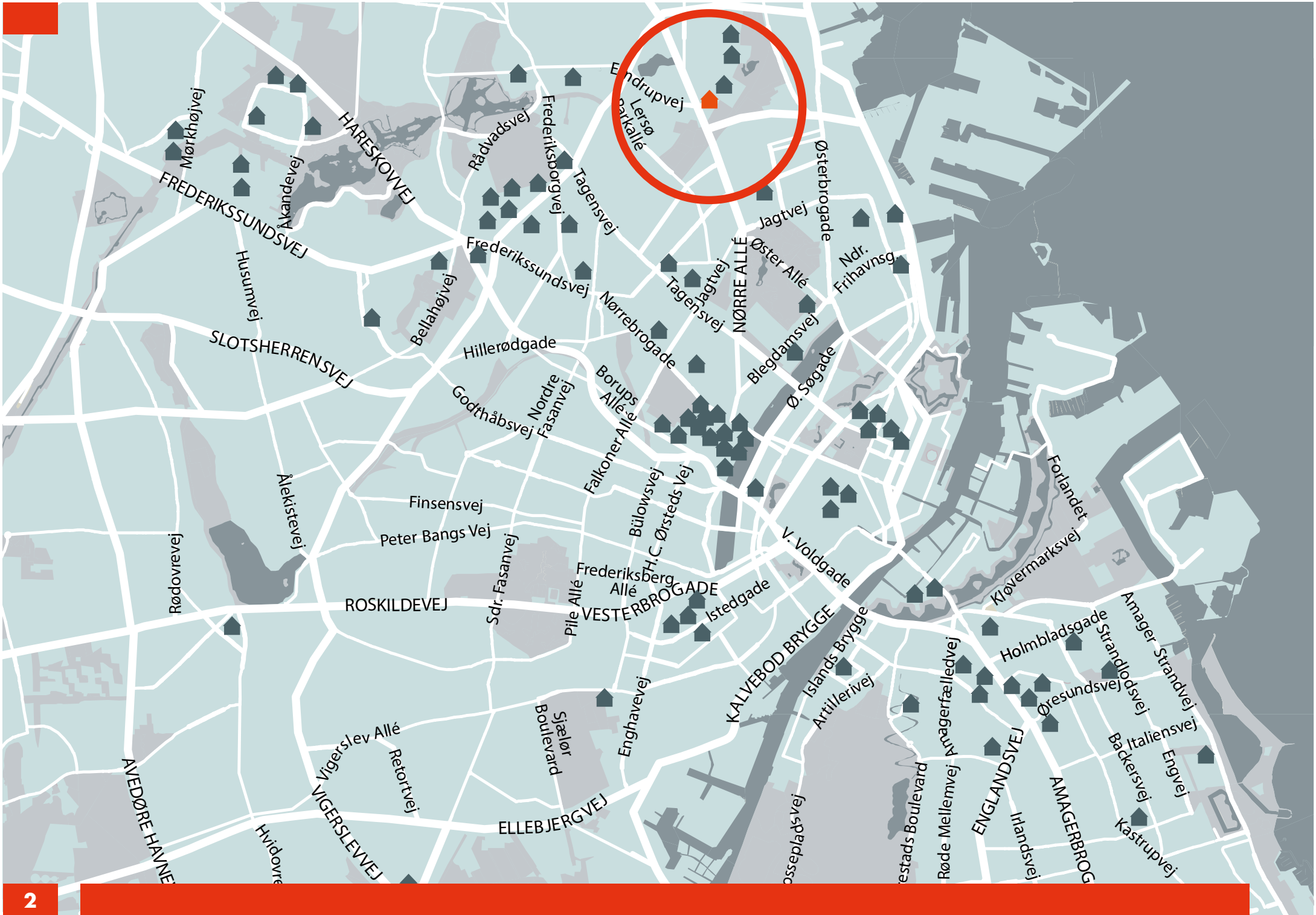

Et redskab til bevaring og udvikling af de landskabelige værdier

Lundevænget

Grøn Strukturplan

Indhold

- 4 Forord**
- 5 Hvad? Hvem? Hvorfor?**
- 9 Grønne rum**
- 13 Om C. Th. Sørensen**

- 17 Lundevænget Historisk beskrivelse**
- 19 Lundevænget Arkitektoniske sammenhænge**
- 27 Lundevænget Bærende grønne strukturer**
- 39 Lundevænget anbefalinger**

Forord

Siden starten i 1933 har fsb haft fokus på god arkitektur. Det gælder både for bygninger og udearealer. Smukke og brugbare grønne områder tæt på boligerne er kendetegnende for fsb. Udearealerne er kendt for deres høje kvalitet og for at være præget af nytænkning i den tid, de er skabt.

Som led i bevaringen og udviklingen af de grønne områder har organisationsbestyrelsen besluttet at få udarbejdet grønne strukturplaner for en række af fsb's afdelinger. Beslutningen om at få udarbejdet grønne strukturplaner kom i forlængelse af et Ph.d.-projekt, som fsb, i samarbejde med SBI, fik udarbejdet i perioden 2011-14.

Ph.d.-projektet undersøgte og kortlagde kvaliteter i landskabet i udvalgte boligafdelinger i fsb. Projektet undersøgte de faktorer, der påvirker udviklingen i udearealerne, undersøgte den aktuelle situation og kom med forslag til, hvordan udearealernes grønne kvaliteter kan sikres i fremtiden.

En af konklusionerne i projektet var, at fsb burde få udarbejdet grønne strukturplaner som et fælles styringsværktøj for alle, der udfører arbejder i arealerne uden for husene.

Den grønne strukturplan for Lundevænget er en af disse.

Hvad? Hvem? Hvorfor?

Hvad? Hvem? Hvorfor?

Hvad er en grøn strukturplan?

Den grønne strukturplan kortlægger de bærende grønne strukturer og fremhæver kvaliteterne i udearealerne. Den indeholder desuden en række anbefalinger til, hvad der kan gøres, så de grønne områder ved fsb's boliger også i fremtiden kan fremstå frodige, indbydende og af høj kvalitet.

Den grønne strukturplan beskriver afdelingens udearealer og giver et overblik over de træer, buske og andet, der opdeler de store rum mellem husene i flere rum, f.eks. nærarealer ved indgange, områder til leg, beskyttede siddepladser med videre. Den beskriver det, som er grundlaget for oplevelser, og som giver beboerne mulighed for at bruge arealerne uden for husene.

Den grønne strukturplan peger på de faktorer, der gør, at udearealerne opleves som et sted, hvor man føler sig hjemme, hvor man føler sig budt velkommen, hvor der er plads til, at børnene kan mødes og lege, hvor man kan hilse på naboen og eventuelt drikke en kop kaffe på en bænk i solen.

Den grønne strukturplan er tænkt som et redskab. Et redskab, der skal bruges til at værne om de kvaliteter, der er i udearealerne, både de oprindelige og de, som er kommet til senere.

Den grønne strukturplan skal sikre, at udearealerne ved fsb's boliger altid er af høj kvalitet til glæde for nuværende og kommende beboere.

Hvem kan bruge den grønne strukturplan?

Den grønne strukturplan er udarbejdet som et redskab til afdelingsbestyrelsen, beboere, medarbejdere, andre beslutningstagere og eksterne rådgivere.

Når der skal findes plads til nye funktioner, som f.eks. nye genbrugshuse, flere cykelstativer, nye legepladser eller lignende, kan afdelingsbestyrelsen finde støtte i den grønne strukturplan.

Den grønne strukturplan giver et overblik over de bærende grønne strukturer, som det er vigtigt at være opmærksom på.

Den grønne strukturplan henvender sig også til afdelingens ansatte og andre, der arbejder med driften af afdelingen. Sammen med driftsplaner og eventuelle plejeplaner, skal planen sikre, at der plejes på den rigtige måde og i den aftalte retning, så der opnås størst holdbarhed, og så kvaliteterne bevares.

I forbindelse med større renoveringer og helhedsplaner er den et vigtigt overordnet redskab for administrationens projektledere og de tilknyttede eksterne rådgivere.

Den grønne strukturplan skal sikre, at alle arbejder i samme retning, så de gode kvaliteter bevares og nye tilføjes.

Hvorfor er udearealerne så vigtige?

Forskning viser, at mennesker, som har adgang til grønne områder nær deres bolig, får styrket den generelle sundhed.

De grønne områder er en væsentlig del af bebyggelsen. Smukke, velplejede og indbydende grønne områder inviterer til brug. Der kommer liv i bebyggelsen.

I udearealerne er der mulighed for et uformelt møde med naboen, genboen eller underboen. Det giver stor tryghed at kende andre, som bor i afdelingen.

Indbydende grønne områder og smukke indgangsarealer gør boligerne nemmere at leje ud. Det grønne område er det første beboerne, deres gæster og måske kommende beboere ser, og alle skulle gerne tænke: 'Her har jeg lyst til at bo'.

Ved opførelsen af mange af fsb's boligbebyggelser valgte man nogle af datidens førende arkitekter og landskabsarkitekter til at løse opgaven. fsb's grundlægger, Rasmus Nielsen, havde fokus på kvalitet og god arkitektur til alle. Han havde også stort fokus på udearealerne og beboernes behov og specielt børnenes mulighed for at kunne bruge arealerne.

Mange af de kvaliteter, der blev indbygget i udearealerne dengang, findes stadig. Traditionen med fokus på gode udearealer for beboerne er fortsat frem til i dag.

Grønne rum

Grønne rum

Dette afsnit indeholder en forklaring på ord og begreber, der bruges i den grønne strukturplan.

Vægge, gulv, loft

Udearealet kan ligesom en bolig indrettes med forskellige rum. Vægge, gulv og loft i udearealerne er i stor udstrækning skabt med planter. Der er rum til både praktiske funktioner og rum til aktiviteter og oplevelser.

Offentlige og private rum

Gader, stræder og pladser med ingen eller kun lidt beplantning opfattes typisk som offentlige rum, mens områder med flere planter og havepræg, med nicher, solkroge eller skyggefulde steder og områder, hvor kaffen kan nydes, opfattes som private rum.

Oplevelse

Med planter kan man øge mængden af oplevelser i udearealerne. Det kan ske både i form af blomstring, dufte og farver og i form af planternes frugter og bær. Det er en oplevelse at følge årets gang og se planternes vækst. Derudover skaber beplantninger rum og retning. Planternes retning er med til at vise vej og styre blikket, så der er oplevelser til alle sider.

Størrelsesforhold

Træer og større beplantninger kan formidle overgangen mellem de store bygninger og de grønne rum i udearealerne. Det betyder, at de grønne rum føles rare at være i. Træer og buske slører synet af bygningerne. Træernes kroner danner loft og skaber hermed et rum, som er rart at opholde sig i - et rum af menneskelig størrelse.

Natur og sundhed

Forskning viser, at grønne områder har stor betydning for vores humør og sundhed. Forskning viser også, at der er sammenhæng mellem stress og afstanden til nærmeste grønne område. Jo tættere på et grønt område folk bor, jo mindre stressede er de.

Biodiversitet

Beplantninger er levesteder for insekter, fugle og dyr. Med grønne udearealer er vi med til at værne om og øge biodiversiteten i byen. Med mere natur i byen øges mængden af levesteder og dermed oplevelser.

Mikroklima

Klimaet omkring store boligblokke kan ofte være plaget af vind. Når det blæser, føles temperaturen væsentlig lavere end den reelle lufttemperatur. Beplantninger giver læ og et bedre mikroklima. Det føles varmere, og der bliver flere dage, hvor det er rart at opholde sig ude.

Miljø

Træer og beplantning er med til at forbedre byens klima. Planternes blade opfanger støvpartikler, optager CO₂ og er med til at dæmpe lyde. Beplantning og træer er desuden med til at dæmpe opvarmningen af byen og dermed sænke risikoen for skybrud.

Om C. Th. Sørensen

Om C. Th. Sørensen

Carl Theodor Sørensen

- Født 1893, død 1979
- Udlært gartner i 1916
- Havearkitekt i 1920
- Selvstændig havearkitekt
- Professor på Kunstakademiet i København
- Forfatter til flere bøger
- Husarkitekt hos fsb fra 1933 til starten af 1960'erne

C. Th. Sørensen er en af Danmarks bedste og mest kendte landskabsarkitekter. Han var banebrydende på sit felt.

Han var desuden husarkitekt hos fsb fra 1933 til starten af 1960'erne. Han tegnede i den periode langt de fleste af de grønne områder ved fsb's boliger.

C. Th. Sørensen havde et stærkt socialt engagement. Han arbejdede for, at de mennesker, som ikke havde hus med have, også skulle have mulighed for at opholde sig i det grønne.

Han skabte grønne områder, der var holdbare, smukke at se på, og som kunne bruges.

Om C. Th. Sørensen

C. Th. Sørensen og børnene

Børnenes trivsel betød særlig meget for C. Th. Sørensen og han prioriterede altid børnenes leg højt.

Han brugte ofte elementer fra den danske natur, f.eks. stranden, engen og lunden. Det var her, man legede bedst. Stranden blev til store sandlegepladser, hvor mange børn kunne lege sammen. Han foreslog også, at der blev lavet 'soppedamme', dvs. lavvandede bassiner, hvor børnene kunne lege med vand.

Boldbaner blev udformet med en kant, så de kunne oversvømmes om vinteren og omdannes til skøjtebane.

C. Th. Sørensen opfandt skrammellegepladsen, et sted hvor børnene selv kunne bygge deres legehuse, klatrestativer eller hvad de nu måtte ønske sig. For C. Th. Sørensen lå glæden og legen i at skabe.

C. Th. Sørensen og træerne

For C. Th. Sørensen var træerne mere end blot byggeklodser i et landskabsrum. De var levende skabninger med stor betydning for naturoplevelsen i byen.

'En by uden træer er ubeboelig'. Det skrev C. Th. Sørensen i 1958. Og han fortsatte: 'Det er så besværligt at rive løv sammen, hedder det, ja måske men livet er nu engang et kredsløb og den der ikke vil acceptere det, må indrette sig i en steril verden'.

Træernes positive indflydelse på menneskers sundhed og på klimaet i byerne er i dag videnskabeligt bevist.

C. Th. Sørensen og kunsten

C. Th. Sørensen arbejdede for at skabe grønne områder, der både var smukke at se på og rare at opholde sig i. Han var overbevist om, at den æstetiske udformning af udearealerne havde stor betydning for de mennesker, der skulle bruge dem.

Han brugte enkle og let opfattede former, men også former der var robuste, og som kunne danne ramme om mange forskellige gøremål og aktiviteter.

C. Th. Sørensen brugte hække og hegn, græsplæner og træer, som arkitekten bruger vægge, gulv og tag - og som maleren bruger farver og former i sine malerier.

Lundevænget
Historisk beskrivelse

Historisk beskrivelse

Lundevænget er en af fsb's første byggerier. Den ligger ved Ryparken på Østerbro. Fra 1920 og to årtier frem blev store dele af området udbygget. I denne periode blev der opført en række store sammenhængende boligbyggerier, herunder Lundevænget og Ryparken.

Lundevænget og Ryparken blev bygget på et lavtliggende område nord for Lyngbyvejen op mod S-togsbanen. På naboarealet anlagde Københavns Kommune Ryparkens Idrætsanlæg. Området var for vådt og blev vurderet uegnet til boligbyggeri.

Lundevænget og Ryparken er planlagt samlet og opført med en fælles bebyggelses- og landskabsplan. Det var tidens førende arkitekter og landskabsarkitekter, der blev valgt til at løse opgaven, og de fire tilknyttede arki-

tekter kom alle med forslag til bebyggelsesplanen. Det var Karl Larsen og Edvard Heibergs forslag, med to rækker af blokke, let forskudt for hinanden, der blev udført.

Lundevænget blev opført i mellemkrigsårene i en periode med stort behov for boliger. Det var også en periode med interesse for en ny byggestil. En byggestil med tanker om parkbebyggelser med lys og luft og med visioner om gode boliger til mennesker med jævne indtægter.

Oprindeligt var der mange fælles tilbud og flere butikker i bebyggelsen, hvilket var en del af tidens nye tanker om, hvordan man fik de bedste boligbebyggelser. Der var både slagter, grønthandler, bager og købmand. Der var centralvarmeanlæg, affaldsskakte, fælles vaskerier og egen børnehave. Det var tanker om fællesskab

og plads til de mange børn, der prægede bebyggelsen. Senere, da beboerne var flyttet ind, blev en del af kælderens indrettet til klublokaler for interesserede beboergrupper. Lundevænget var en mønsterbebyggelse.

Afd. 1-13 Lundevænget

- **Byggeår** 1934-35
- **Landskabsarkitekt** C. Th. Sørensen
- **Arkitekt** Poul Baumann, Edvard Heiberg, Karl Larsen og Frederik Wagner

fsb Lundevænget

Lundevænget
Arkitektoniske sammenhænge

Arkitektoniske sammenhænge

Bebyggelsesplanen - en samlet bydel

Lundevænget og andelsboligforeningen Ryparken blev bygget i starten af 1930'erne som en samlet bebyggelse. Det var en af de første parkbebyggelser. Parkbebyggelsen var et opgør med karrebebyggelsen. Karreen blev brudt op, og bygningerne blev placeret i parken. I Lundevænget fik alle lejligheder stue og altan vendt mod sydvest, så eftermiddags- og aftensolen kunne nydes i stuen og på altanen, med udsigt over grønne områder.

Bebyggelsesplanen er klar og enkel. Bebyggelsen er opført som fritliggende blokke i 3 etager, dog er blokkene ud mod Lyngbyvejen i 4 etager. Blokkene ligger nord-syd i to rækker lidt forskudt for hinanden. Boligerne er orienterede med indgange og køkken mod nordøst og stuerne mod sydvest. Der er god afstand mellem husene, så der kommer sol til boligerne.

Bebyggelsen består af tilsyneladende ensartede blokke i gule mursten. Blokkene er dog ikke ens. Når man ser nærmere efter, opdager man de mange forskellige nuancer. Forskelligheder, som underlægger sig de store gennemgående træk, og som betyder, at bydelen fremstår sammenhængende og ensartet uden at være kedelig og monoton. Bebyggelsen er, sammen med andre af datidens boligbyggerier, banebrydende og anses i dag for et hovedværk i dansk boligbyggeri.

Midt i 50'erne blev de små garager langs vejen ved boldbanerne bygget. De er opført i de samme materia-

ler som boligblokkene, gule mursten og røde tegltage. I 1984, da nabobebyggelsen, Ryparken II, blev bygget, blev den tilpasset den eksisterende bebyggelsesplan

og holdt i de samme materialer. Ryparken II fik dog en helt anden bygningsarkitektur, som var tilpasset 80'ernes byggestil.

Arkitektoniske sammenhænge

Landskabsplanen

De store græsplæner med piletræerne er karakteristisk for Lundevænget og Ryparken. Piletræerne giver et flimrende lys i udearealet.

Den fælles landskabsplan for Lundevænget og Ryparken er med til at samle bydelen. Planen har nogle enkle og overordnede træk. Det er de store græsplæner med spredte piletræer, der er det mest markante træk, og som giver området dets særlige identitet.

Piletræerne giver et flimrende lys i udearealet.

Landskabsplanen indeholder tre hovedtræk

- Det grønne parkrum - lunden
- De grønne vejrum og hovedstien
- De afgrænsede rum med plads til aktiviteter, ophold og leg

- Træer
- Åbne flader

Det grønne parkrum

De lange græssletter med piletræerne, der strækker sig ind mellem husene - de grønne parkrum er det overordnede billede i Lundevænget. Det er stedets identitet.

De grønne parkrum og adgangsvejene med indgang til boligerne udgør den primære retning i bebyggelsen, en øst-vest gående retning.

Afstanden mellem husene er 26,5 m. Afstanden er nøje afstemt med bygningernes højde, så der kom-

mer sol til alle boliger. Oplevelsen af åbenhed og mangel af lys og luft er en del af det særlige kendetegn for Lundevænget.

De grønne parkrum understreges af den blomstrende kant langs facader og af den mere bymæssige kant langs indgangsfacaden og adgangsvejen. Der er balance mellem græsslettens udstrækning, og det der sker langs husene. Indretningen og beplantningen langs kanterne er underlagt helheden. Parkpræget er det dominerende billede i området.

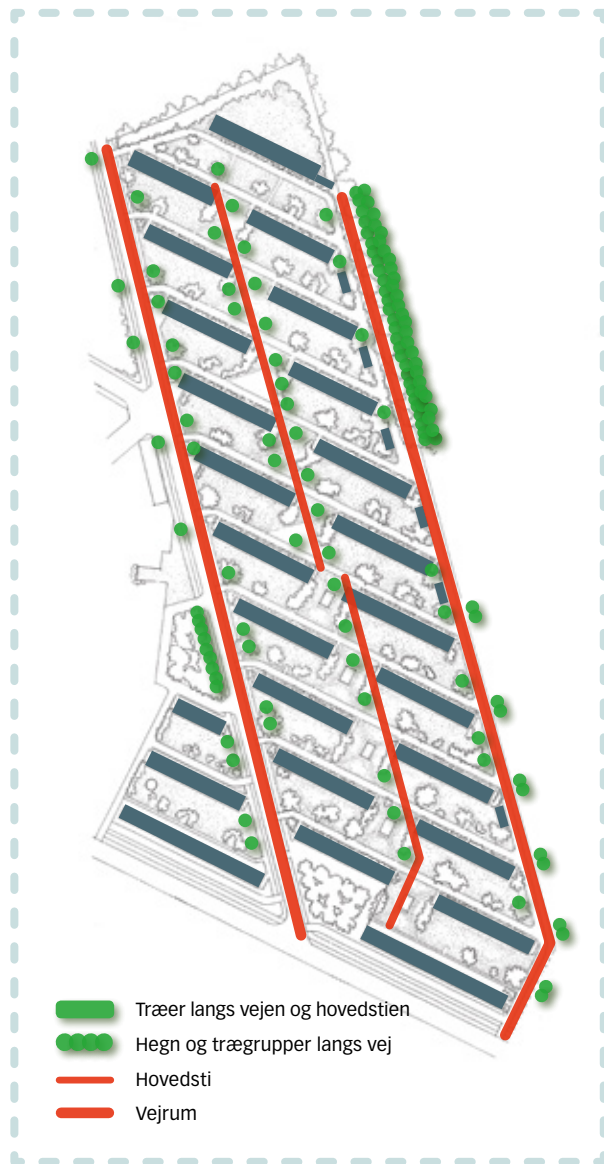

De grønne parkrum er Lundevængets identitet.

Arkitektoniske sammenhænge

Oplevelsen af lys og luft er et særligt kendetegn for Lundevænget.

De grønne vejrum og hovedstien

I udkanten af bebyggelsen ligger de to fordelingsveje, Ryparken og vejen langs idrætsanlægget. Sammen med stien, der løber ned gennem hele bebyggelsen, danner de det andet hovedtræk, den anden hovedretning i bebyggelsen.

De to hovedretninger er placeret, så de løber skråt af mod hinanden. Det giver udearealerne en særlig dynamik. Det giver desuden plads til træer og anden beplantning ved bygningernes gavle. Træerne og beplantningen er med til at fremhæve bebyggelsens parkagtige karakter.

Både vejene og stien er understreget af stedets smukke og karakteristiske piletræer.

Langs vejene rækker træerne, med deres hængende kroner, langt ud i gaderummet og sammen med kvarterets øvrige træer, er de med til at skabe de grønne vejrum.

Langs stien er der plantet hængepil. Løvtaget fra de hængende pil skaber et meget roligt og smukt grønt rum omkring stiforløbet.

De afgrænsede rum med plads til ophold og leg

Midt i bebyggelsen mellem de to rækker af blokke er der områder med muligheder for ophold, leg og andre aktiviteter. Beplantningerne, som strækker sig vinkelret ud fra bygningernes gavle, danner rammerne. Det er det tredje hovedtræk i landskabsplanen.

Beplantningerne her skaber afgrænsede rum. I modsætning til de to første hovedtræk indeholder disse rum ikke en retning. Det er steder til ophold - en pause. Det er steder, hvor man opholder sig og udfolder sig.

I andelsboligforeningen Ryparken er de rumdannende beplantninger ved gavlene flere steder afløst af en afgrænsende beplantning eller hække lokalt omkring lege- og opholdsarealerne. Det bryder med den oprindelige hovedide i landskabsplanen.

Ved Lundevangengets tre blokke ud mod Lyngbyvejen er

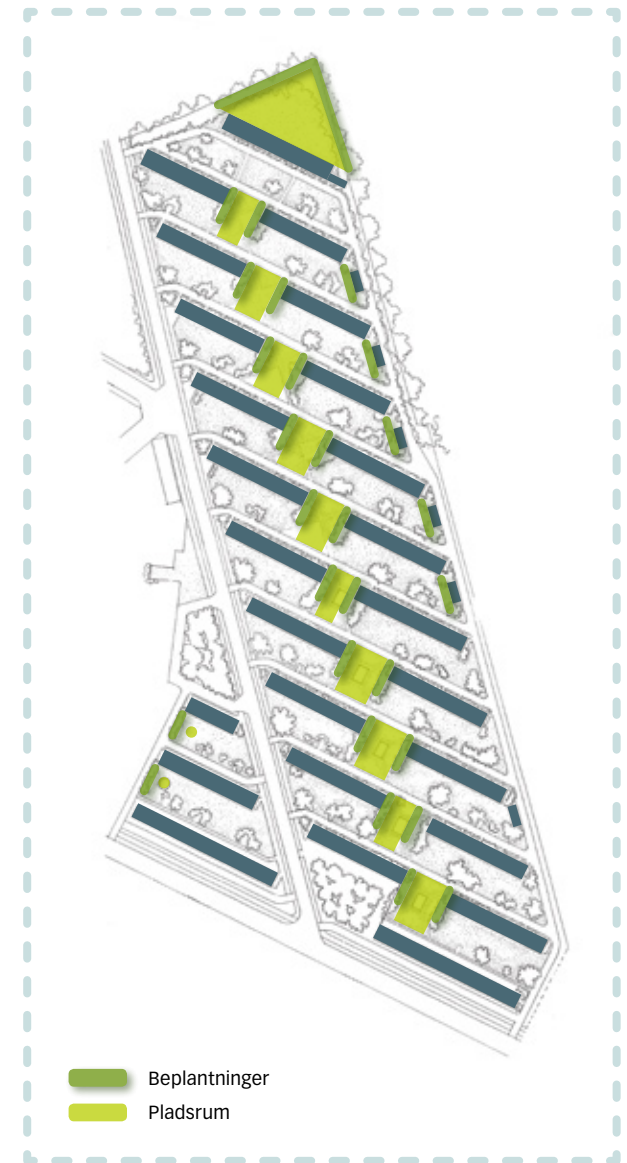
opholds- og legeområderne knyttet til beplantningen op mod brandvejen. Brandvejen og beplantningen afgrænser parkrummet og skaber mulighed for ophold og leg.

I 1950'erne blev der bygget garager langs vejen ved idrætsanlægget. Garagerne og beplantningerne omkring disse skaber en afgrænsning, som minder om den ved brandvejen. Det giver nye muligheder for at etablere områder til ophold, leg eller andre aktiviteter på arealerne op mod bagsiden af garagerne. På dette punkt adskiller andelsboligforeningen sig fra Lundevangenget. De fik ikke garager. Derfor kan man de fleste steder fortsat opleve de åbne grønne parkrum både fra øst og vest.

Bag den nordlige blok op mod Ryvangens naturpark er der også rum til aktivitet og ophold. Området adskiller sig væsentlig fra de øvrige områder i bebyggelsen. Det er et ret lukket område med en ramme af høje markante hegnsplantninger.

Mellem blokkene er der områder med mulighed for ophold.

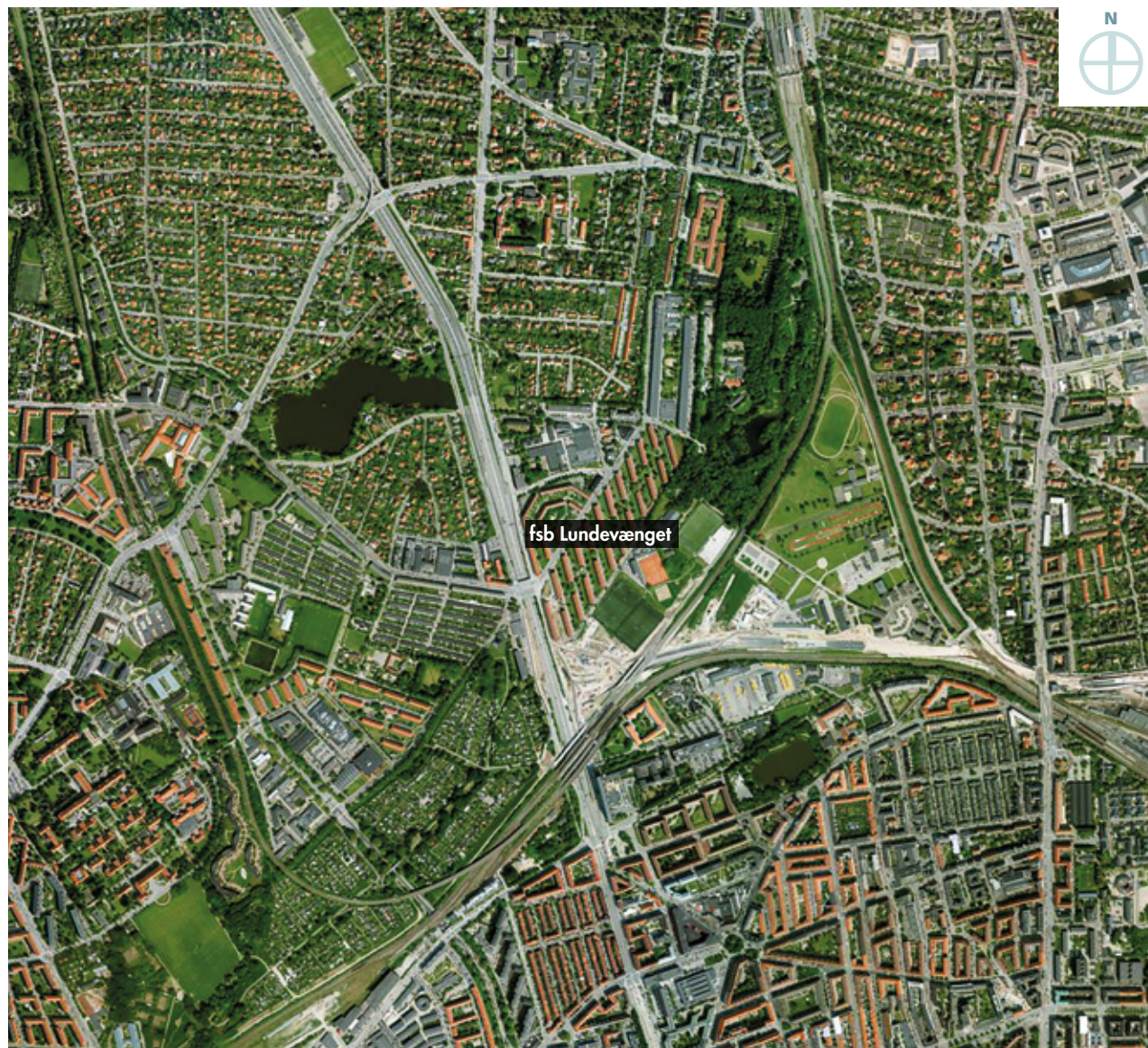
En bydel omgivet af grønt og store veje

Lundevænget og Ryparken ligger omgivet af store grønne områder. Nordøst og øst for bebyggelsen ligger Ryvangens Naturpark og Mindelunden. Mod sydøst ligger idrætsanlægget med de mange boldbaner. Sydvest for området på den anden side af Lyngbyvejen ligger der kolonihaver omkring Strødamvej ned mod Lersøpark Alle og Lersøparken, og nordvest for området ligger Emdrup sø.

Bebyggelsen ligger også tæt på de store infrastrukturer: Lyngbyvejen, S-togsbanen og Ryparken Station, samt på den nye vejforbindelse til Nordhavn. De store veje og S-togsbanen virker som barrierer, der adskiller området fra den omkringliggende by. Det betyder, at bydelen ligger isoleret og opleves uden sammenhæng med nabobydelene mod syd, øst og vest.

De nye cykelstiruter, som er ved at blive etableret, vil gøre det muligt at krydse motorvejen og S-togsbanen flere steder. Det kan på sigt bidrage til at øge sammenhængen med de omkringliggende bydele og de grønne områder.

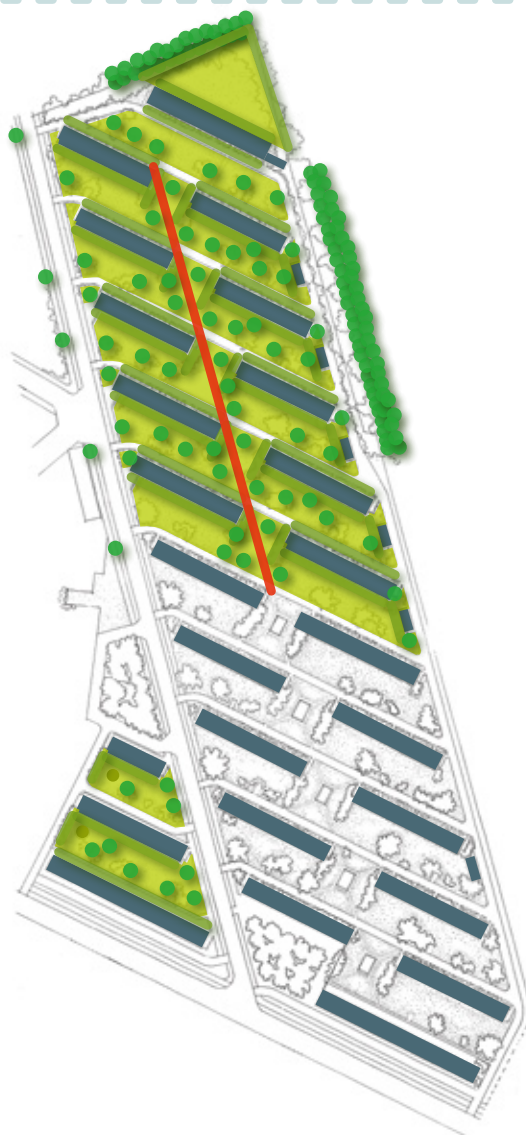
Boldbanerne og de store infrastrukturer betyder imidlertid, at der fortsat er stor åbenhed omkring bebyggelsen og området opleves med en vid horisont og en stor himmel.

Lundevænget
Bærende grønne strukturer

Bærende grønne strukturer Træer/Markante beplantninger/Åbne flader/Hovedsti

Lundevængets bærende grønne strukturer er opdelt i fire hovedgrupper

- Træer
- Markante beplantninger
- Åbne flader
- Hovedsti

- Træer
- Markante beplantninger
- Åbne flader
- Hovedsti

Bærende grønne strukturer Træer

Træer

De store piletræer er bydelens særlige kendetegn - stedets fortælling.

Lundevængets store og smukke piletræer har afgørende betydning for oplevelsen af Lundevænget og området som helhed. Lyset brydes i træernes løv, og oplevelsen forstærkes af de forskellige lys- og skyggevirkninger.

Træerne er vigtige, idet de er med til at skabe balance mellem bygninger og landskab. De matcher bygningerne i størrelse. Træernes kroner danner samtidig loft i et rum af menneskelig størrelse.

Det rum, der opstår under trækronerne, medvirker desuden til, at vi bedømmer størrelser og afstande i forhold til os selv og ikke i forhold til husenes størrelse. Uden Lundevængets store træer ville arealerne virke tomme og som om, der var mindre plads til udfoldelse.

Den grund, som Lundevænget blev bygget på, var oprindeligt et lavtliggende område med mindre sumpområder. Landskabsarkitekt C. Th. Sørensen valgte ofte træer, der voksede naturligt det pågældende sted. Derfor blev piletræerne plantet. Piletræerne optager meget vand og er med til at holde området tørt.

Træer er lang tid om at vokse op. Det er derfor særlig vigtigt at værne om træerne. Pil er et pionertræ. Det betyder, at det er et af de første træer, der indfinder sig i naturen efter f.eks. en skovrydning. Pil bliver

imidlertid ikke ligeså gammel som f.eks. eg. Det er derfor vigtigt løbende at holde opsyn med, om træerne trives og sikre, at de skiftes ud i tide. Piletræerne i Lundevænget er plantet som en lund. De står spredt og ikke i et fast system. Det er derfor muligt at foretage en løbende udskiftning, uden det samlede udtryk og billede ændres.

Træerne er anvendt på flere forskellige måder i Lundevænget. Der er forskellige grønne strukturer dannet af træer. De beskrives i det følgende.

Grønne strukturer dannet af træer

- Træer i de grønne parkrum - lunden
- Træer langs hovedstien
- Træer langs de grønne vejrum

Træstrukturerne er flettet sammen, så nogle træer kan indgå i flere grønne strukturer.

Piletræernes forskellige lys- og skyggevirkninger forstærker oplevelsen af Lundevænget.

Træer i de grønne parkrum

Træerne i de grønne parkrum - lunden

Piletræerne på de store græsplæner er plantet som en lund. Det er det landskabstræk, der har givet navn til bebyggelsen.

Piletræerne er kendetegnende for hele bebyggelsen og for området. Det er derfor meget vigtigt at opretholde en stabil og vedvarende bestand af store piletræer.

Under træernes kroner dannes et rum, som gør det rart at opholde sig udenfor. Træerne er desuden med til at sløre indblikket fra boligerne i blokken overfor.

Træerne synes at stå spredt på plænerne. De er dog hovedsagelig plantet tættere på indgangssiden - dvs. på nordsiden af blokkene - end på altansiden. Mellem blokkene og tæt på vejen er træerne placeret mere spredt.

Der blev plantet mange forskellige arter af pil, både

oprette og hængende typer. I dag er der færre pilearter, men der er fortsat både oprette og hængende typer. Der er indplantet enkelte birk og andre træer over årene. Mellem blokkene og tæt på vejen er der hovedsagelig plantet arter af hængende pil. Langs blokkene er der i dag plantet en del oprette pil.

Den spredte placering og variationen i træerne gør det muligt at lave en løbende udskiftning af træbestanden. Der er gennem årene foretaget to større udskiftninger, og en tredje renoverings- og udskiftningsplan er påbegyndt.

De nuværende træer er beskåret. Når træer beskæres, kan de udvikle sig til farlige træer. Derfor er det vigtigt at gennemgå dem med års mellemrum for at sikre, at de fortsat er sunde og raske. I forbindelse med beskæring er det vigtigt at bevare træernes højde, opstamme dem og udtynde i kronerne, så det lette og lyse rum under træerne bevares.

Bærende grønne strukturer Træer

Træer langs hovedstien

Træernes stammer og løvtag understreger det lange perspektiv.

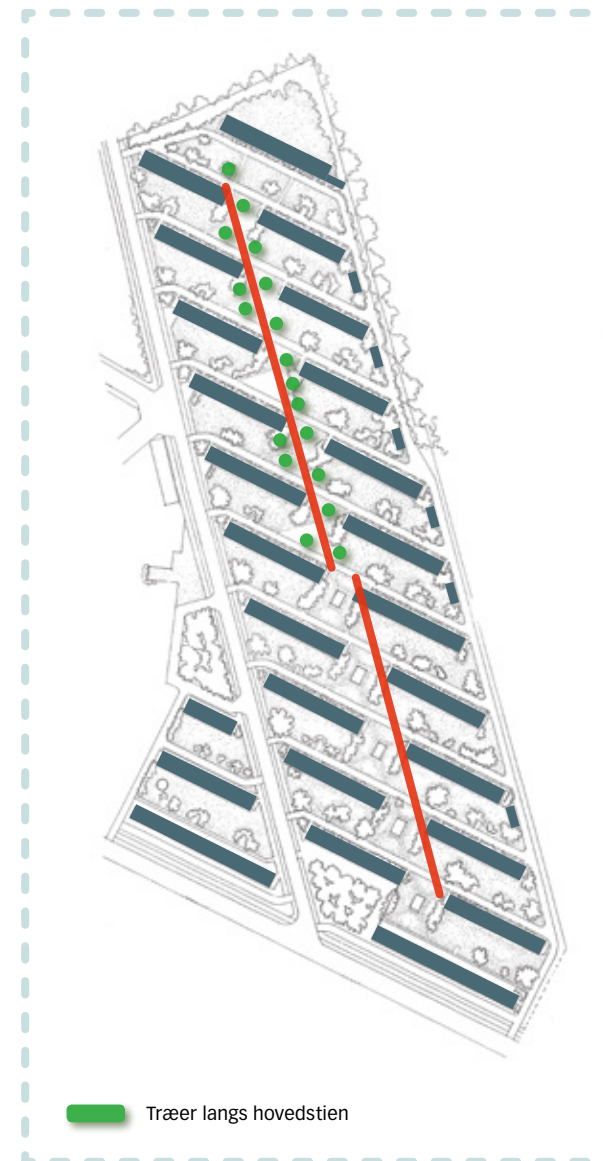
Det meget smukke rum omkring hovedstien er skabt af piletræerne. Træerne står spredt langs stien. Træernes stammer og løvtaget er med til at understrege

det lange perspektiv og stiforløbet - den fremadrettede bevægelse. Når man befinder sig på stien, er man i bevægelse, på vej.

For at opretholde det smukke billede af stien, er det vigtigt, at der fortsat er plantet hængepil langs stiforløbet.

Piletræerne står spredt langs stien i Lundevænget.

- Træer langs veje
- Træer: Hegn langs veje

Træer langs de grønne vejrum

Parkbebyggelsens grønne udeareal fortsættes ud i vejrummet.

Langs vejen, Ryparken, er der plantet piletræer af typen hængepil. De er plantet ved gavlen af blokkene. Sammen med de yderste piletræer på plænerne strækker træernes løvtag sig ud i vejrummet. Træerne langs vejen, og træerne i de øvrige bebyggelser langs Ryparken, skaber tilsammen det grønne vejrum.

Vejrummet er stort og bredt, men rummet opfattes mindre hårdt på grund af træerne. Træerne nedtøner bygningernes dominans og skaber et rum under trækronerne af mere menneskelig størrelse og giver gadebilledet et parkagtigt udtryk. Parkbebyggelsens grønne udeareal fortsætter ud i vejrummet.

Over årene er flere af træerne ved gavlene blevet fældet. Uden træerne vil området omkring vejen og de tilhørende tekniske anlæg virke åbent og goldt. Det er derfor vigtigt, at der plantes træer ved gavlene i forbindelse med den igangværende udskiftning og genplantning af piletræer. Det er vigtigt, at der plantes pil af typen hængepil langs Ryparken.

Det grønne vejrum fortsættes mod nord mellem Lundevænget og Rymarksvænget. Her er det Lundevængets markante hegnsplantning, der, sammen med træplantningen foran Netto, gør vejrummet grønt.

Vejen langs boldbanerne er en mindre vej end Ryparken og væsentlig smallere. Mod syd, ud for andelsbo-

ligerne, er rummet omkring vejen stort og åbent med boldbanerne mod øst. Mod nord, ud for Lundevænget, indsnævres vejrummet af hegnsplantningerne ved idrætshallerne og Ryvangens Naturpark.

Oprindeligt var der piletræer på plænerne og ved bygningernes gavle. Da der blev bygget garager, forsvandt nogle af træerne.

For at styrke det grønne præg i gaden bør der genplantes pil ved garagernes gavle. Ved blokkenes sydgavle kan der af hensyn til pladsforhold og lysindfald i boligerne plantes andre typer af store træer.

Bærende grønne strukturer Markante beplantninger

Markante beplantninger

Plantninger giver rum og retning og gode oplevelser med blomster, form, farve og dufte.

Plantningerne er rummenes vægge. Vægge, man kan sætte sig op ad, og som kan skabe læ. Plantninger kan understrege retninger og skabe rammer om leg, ophold og andre aktiviteter.

Beplantninger kan være med til at opdele det store udeareal i mindre rum omkring indgange, legepladser, siddepladser m.v. Rum, der føles mere private og trygge at opholde sig i. Plantninger kan danne overgang mellem bygning og udeareal og være den smukke ramme omkring indgangen til boligen. Varierede beplantninger giver oplevelser i form af blomstring, farver, former og dufte.

Beplantning med rum, blomster, farve og duft.

Markante beplantninger i Lundevænget

- Beplantninger, der afgrænser rum
- Beplantninger langs bygningernes havefacader
- Beplantninger ved indgange

Bærende grønne strukturer Markante beplantninger

Beplantninger der afgrænser rum

Beplantningerne langs gavlene skaber variation.

Beplantninger der afgrænser rum

Beplantningerne er med til at skabe variation og øget oplevelsesværdi i Lundevænget.

I den ideelle bebyggelse, Lundevænget, med masser af lys og luft og sol i stuerne, skulle der også være plads til børnene og deres udfoldelse. Landskabsarkitekt C. Th. Sørensen havde stort fokus på børnene, og der blev indrettet lege- og opholdspladser på arealerne mellem blokkene.

Rammen for disse lege- og opholdspladser er plantninger af mellemhøje buske med enkelte mindre blomstrende træer såsom paradisæble, bærmispel og tjørn. Beplantningerne er forskellige fra sted til sted. På den måde er de med til at skabe variation og øget oplevelsesværdi i den ellers klare og enkle landskabsplan for området.

Beplantningerne løber langs bygningernes gavle og fortsætter ud i det store parkrum. Beplantningens retning betyder, at der opstår et åbent men afgrænset rum mellem beplantningen og bygningen overfor. Der opstår et sted. Det er stedet, hvor man kan opholde sig og udfolde sig. Beplantningerne er af afgørende betydning for, at området opleves som et sted.

På arealerne ved Lundevængets tre blokke ud mod Lyngbyvejen afgrænses parkrummet af en beplantning op mod brandvejen. Beplantningen indeholder både forskellige buske og mindre blomstrende træer. Beplantningen danner en ramme, så der også her kan indrettes plads til ophold og leg.

Bag garagerne danner beplantningen på samme måde et sted, hvor der kan indrettes plads til forskellige aktiviteter.

Ved den nordlige blok findes et ret lukket område. Det afgrænses af skovplantningen i Ryvangens Naturpark og af en høj hegnsplantning over mod Rymarksvænget. Beplantningen danner en god ramme for ophold og aktivitet. Hegnsplantningen mod Rymarksvænget kan dog med fordel åbnes lidt op, så området bliver mere synlig og tilgængelig for flere af bebyggelsens beboere.

Bærende grønne strukturer Markante beplantninger

Beplantninger langs bygningernes havefacader

Beplantningerne danner ramme om fællesarealet og giver beboerne oplevelser i kraft af deres blomstring, form og farve.

Beplantningerne langs havefacaderne danner en vigtig overgang mellem bygning og udeareal. I Lundevænget er rammen en fritvoksende blomstrende buskplantning. Beplantningen giver variation og oplevelse. Der er anvendt forskellige buske, så der er blomstring over en lang periode. Nogle af beplantningstyperne har en lang blomstringstid

Beplantningen er desuden med til at understrege det lange parkrum. Beplantningens højde og udstrækning

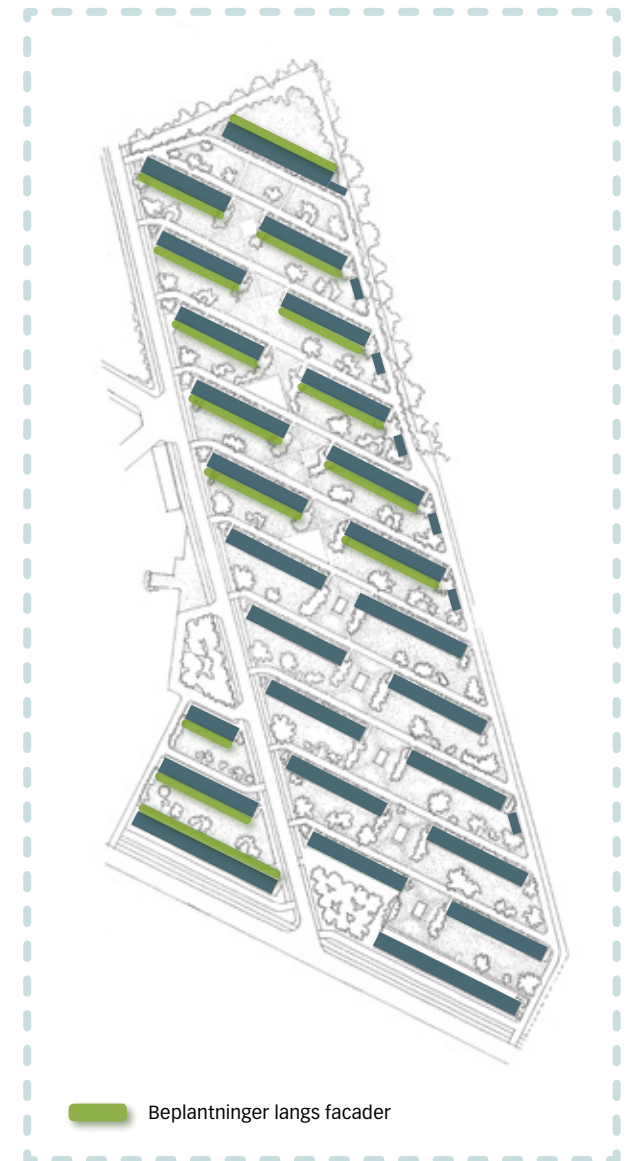
er nøje afstemt med tværsnittet mellem husene. Det er vigtigt at opretholde denne balance, så parkrummet bevares som det overordnede billede.

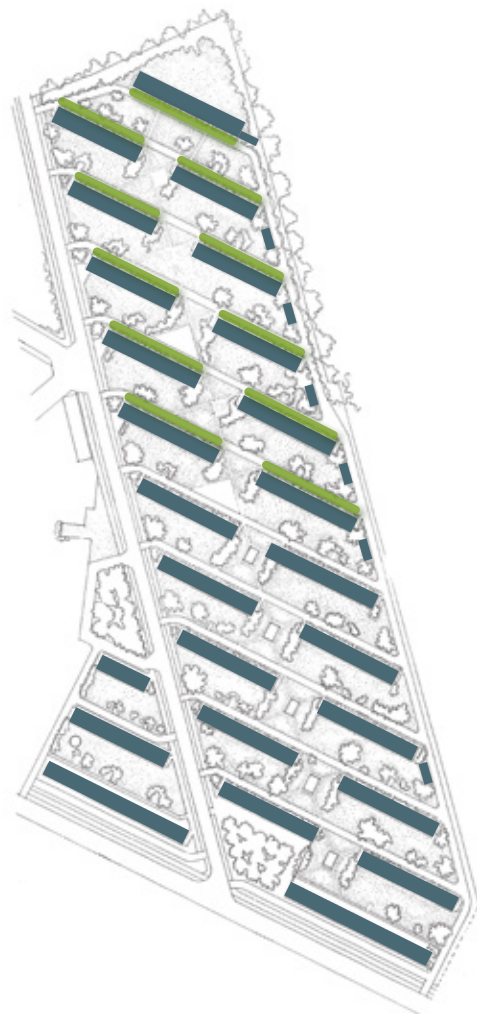
I dag anlægger mange boligforeninger beboerhaver i nærarealet langs bygningernes facader. Beboerhaver kan erstatte den nuværende beplantning. Det skal dog sikres, at afgrænsningen af haverne fortsat opfylder formålet, nemlig at tilføre det fælles udeareal en kantzone med varierede oplevelser i form af en blød blomstrende plantning, og samtidig danne overgang mellem bygning og udeareal.

Haver med en sådan udformning kan tilføre det samlede udeareal både variation og oplevelse. Endvidere kan haver betyde mere liv i området og mulighed for at få en snak med naboen og med de, som bruger udearealerne.

Beplantningerne understreger det lange parkrum.

Beplantninger ved indgange

Beplantninger ved indgange

Beplantninger ved indgange giver oplevelser og variation over året.

Beplantningen langs indgangssiden er en blanding af buske og stauder, der blomstrer over en lang periode. Beplantningen er med til at give beboerne er god velkomst ved indgangen til boligen. Der er variation i beplantningen fra blok til blok. Variationen er med til at give forskellig identitet til de ellers ret ens blokke.

Beplantningen slører synet af de praktiske installationer som cykelparkering, trapper, belægning m.m. og nedtoner billedet af boligvejen langs blokken. Beplantningen er med til at give en blød ramme omkring adgangsvejen og indgangene.

Beplantningen er desuden en del af den grønne ramme om det store parkrum.

Bærende grønne strukturer Åbne flader

Åbne flader

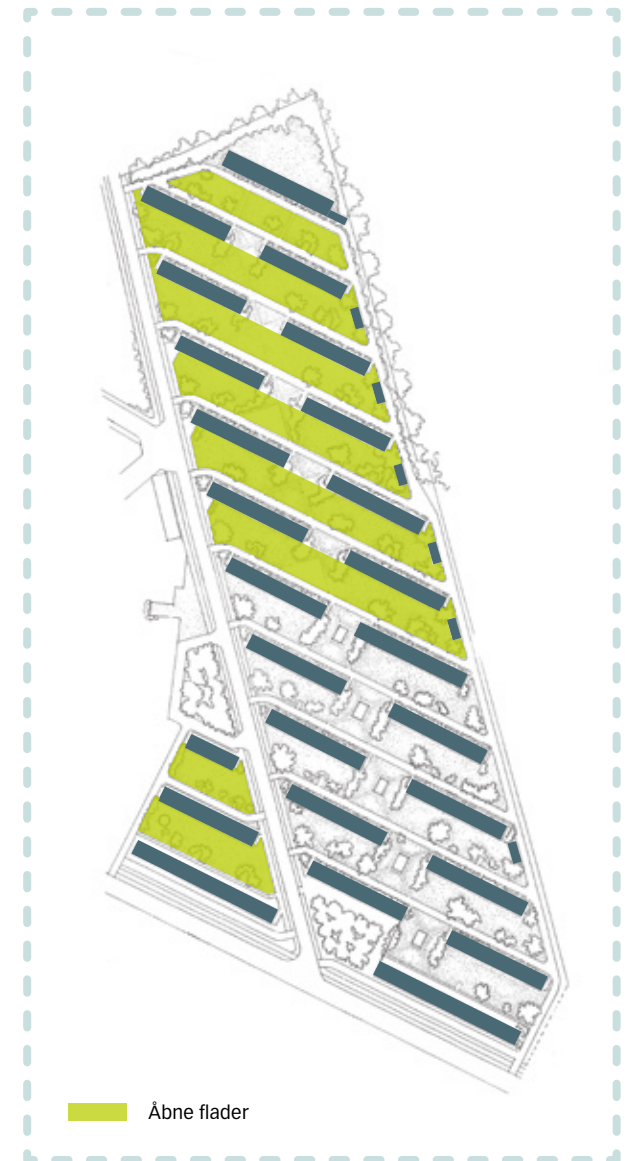
Et af parkbebyggelsens særlige kendetegn er lys og luft.

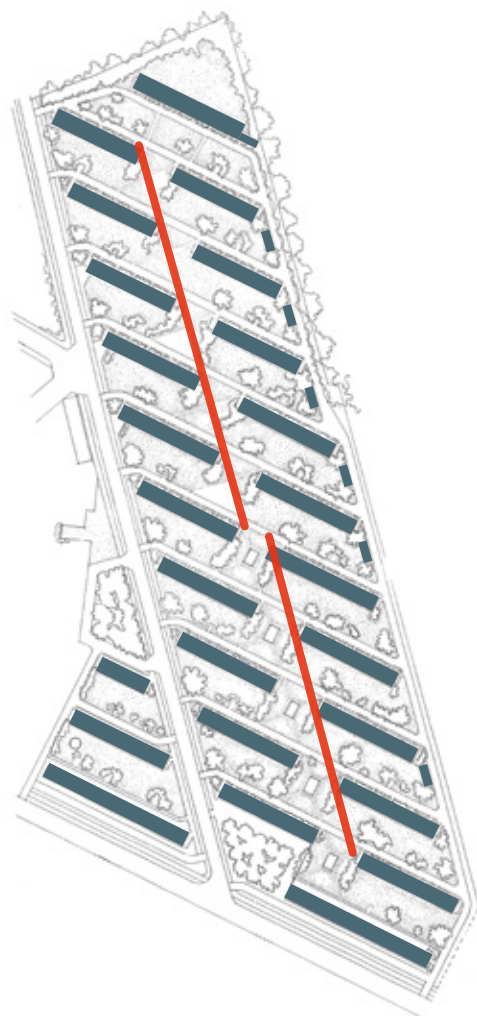
Mange af datidens parkbebyggelser har store åbne græsflader. I Lundevænget strækker de åbne græsflader sig under træerne mellem blokkene, giver oplevelsen af lys og luft og skaber en rolig og sammenhængende flade. De store piletræer og de åbne græsflader danner tilsammen det samlede motiv af lunden i Lundevænget.

Den åbne flade fortsætter næsten uden mærkbar afgrænsning over i boligvejen langs bygningens facade. Boligvejen bliver en del af den åbne flade i rummet mellem husene. Beplantningerne langs facader og ved indgange understreger parkrummet, men er underlagt det overordnede billede af de åbne græsflader med piletræerne.

I krydspunktet mellem parkrummet og de beplantninger, der danner ramme om opholds- og aktivitetsarealerne, er der luft mellem beplantningen og trækrønerne. Der giver en fornemmelse af, at parkrummet fortsætter videre på den anden side af beplantningen. Det er vigtigt, at balancen mellem de tværgående og langsgående strukturer bevares, så man oplever helheden i begge strukturer.

— Hovedsti

Hovedstien

Hovedstien med det grønne tag af hængepil er et markant og særligt karaktertræk.

Stien, der løber gennem hele området hen over matrikelskel, fra Lundevænget i nordvest til andelsboligforeningen Ryparken i sydøst, binder bebyggelsen sammen. Stien går igennem arealerne med aktivitet og ophold og kæder dem sammen, som var det perler på en snor. Det er områdets lunge, der ligger her midt i bebyggelsen.

Når man befinder sig på hovedstien, oplever man det lange smukke perspektiv med træernes stammer langs siderne og trækronerne, der danner tag i rummet omkring stien. Det meget lange perspektiv giver fornemmelsen af en bevægelse fremad. Hermed går designet og det funktionelle op i en højere enhed.

Hvor stien krydser de grønne parkrum, er den diskret underlagt fladen i parkrummet. Træerne langs stien indgår både som træer langs stien og træer i de grønne parkrum.

I Lundevænget ligger stien tættest på blokkene mod vest, men i overgangen mellem Lundevænget og andelsboligforeningen Ryparken skifter den side og ligger tættest på blokkene mod øst. Oplevelsen af uendelighed opretholdes, uden at det bliver kedeligt.

Hovedstien binder området sammen.

Lundevænget
Anbefalinger

Opretningsforslag

Forslag der kan være med til at sikre de eksisterende kvaliteter og genskabe oprindelige kvaliteter

- Fortsætte den planlagte udskiftning og renovering af piletræerne. Den skal udføres i et tempo, så der til stadighed er store gamle træer.
- Sætte fokus på hvilke piltræsarter, der plantes hvor, i forbindelse med udskiftning af træer.
- Genplante træer på arealerne ud mod vejene både langs Ryparken og langs vejen ved idrætsanlægget.
 - Ved Ryparken:
Plante flere træer på græsplænerne tæt på vejen og genplante hængepil i gavlbundene.
 - Ved vejen langs idrætsanlægget:
Genplante træer ved gavle af garager.
- Få udskiftet de træer, der ikke er pil, i de grønne parkrum og langs vejene, så pilen bliver det gennemgående træ. Andre træarter kan indplantes i de beplantninger, der danner ramme om aktiviteter og ophold og ved de sydvendte gavle ud mod idrætsanlægget.
- Oprettning af de beplantningerne ved aktivitets-, lege- og opholdspladser, der er nedslidte, så rammen om opholdsrummet styrkes og opretholdes.
- Renovering og oprettning af beplantninger langs havefacaderne og ved indgangene. Alternativt

etablere beboerhaver i en form der kan erstatte den grønne og blomstrende kant.

- Styrke dialogen med andelsboligforeningen Ryparken, så den oprindelige sammenhæng i udearealerne bevares og styrkes.

Udviklingsmuligheder

Forslag der kan styrke og forbedre udearealerne både oplevelses- og brugsmæssigt

- Indarbejde flere aktivitetsmuligheder på områderne mellem blokkene, bag garagerne, for enden af de grønne parkrum ved Lyngbyvejen og på arealet bag den nordlige blok - Ryparken 206-216.
- Etablere siddemuligheder i forbindelse med nogle af indgangsdørene. Det giver mulighed for at tage en pause, når man er på vej, eller det kan være et mødested, hvor man kan få en snak med naboen.
- Udbygge og forbedre de eksisterende siddemuligheder langs hovedstien evt. i sammenhæng med nye aktiviteter i områderne mellem blokkene.
- Evt. etablere beboerhaver langs havefacader for at styrke det sociale liv i bebyggelsen. Beboerhaverne bør etableres, så de respekterer det oprindelige formål med plantningen - en grøn blomstrende ramme langs parkrummet.

- Åbne arealet bag den nordlige blok, Ryparken 206-216, lidt op og gøre det mere venligt, indbydende og aktivt, så det kan bruges af flere. Skabe sammenhæng med området ved Netto og Rymarksvænget.

- Indarbejde enkelte landmarks-/kendetegn, så det gør det lettere at orientere sig og finde rundt i bebyggelsen.

- Undersøge mulighederne for at etablere LAR-løsninger.

- Undersøge mulighederne for, i samarbejde med Københavns Kommune, at gøre Ryparken til en mere grøn og multifunktionel trafikforbindelse. Der kunne eventuelt indrettes nogle tværgående strukturer, pladsdannelser osv., så forbindelsen på tværs af gaden bliver udbygget og mere tryk.

Driftsanbefalinger

Forslag der kan være med til at målrette plejen, give en ensartet pleje over tid og sikre, at alle aktører arbejder i samme retning

- Være særlig opmærksom på de bærende grønne strukturer i den daglige drift, så de får den bedste pleje og dermed lang levetid.
- Få en dialog med fsb's landskabsarkitekter i forbindelse med driftsopgaver, der påvirker de bærende grønne strukturer. Herunder specielt i forbindelse med håndtering af træer.

- Fortsætte drift og udskiftning af piletræer i henhold til den udarbejdede langtidsplan.
- Få udarbejdet en plan for pleje af beplantninger.
- Overveje ekstra bistand fra fsb's landskabsarkitekter i form af tilkøb. Se gældende ydelseskatalog på fsb.dk. Tilkøb giver mulighed for at få specifikke råd og vejledninger samt drøfte forslag og muligheder for afdelingens udearealer.

Anbefalinger ved renoverings- og fornyelsesarbejder

Når der skal ske nyt i afdelingen, er det en god ide først at orientere sig i den grønne strukturplan

Det gælder f.eks.:

- Ved drifts-, anlægs- og byggearbejder, der påvirker eller udføres i nærheden af de bærende grønne strukturer.
- Ved større anlægsarbejder.
- Når I skal afprøve nye ideer.
- Ved arbejder og ændringer, der kræver myndighedskontakt.

Rådhuspladsen 59
1550 København V
tel 3376 8000
fsb.dk